

FIȘA DISCIPLINEI

Spionaj și contraspionaj

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Studii Internaționale și Istorie Contemporană
1.4. Domeniul de studii	Relații internaționale și studii europene
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Relații internaționale și studii europene
1.7. Forma de învățământ	IF

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Spionaj și contraspionaj				Codul disciplinei		HLR3430				
2.2. Titularul activităților de curs			Prof. Univ. Dr. Virgiliu Țîrău									
2.3. Titularul activităților de seminar			Prof. Univ. Dr. Virgiliu Țîrău									
2.4. Anul de studiu		2	2.5. Semestrul		4	2.6. Tipul de evaluare		E	2.7. Regimul disciplinei		DS	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					13
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat (consiliere profesională)					15
Examinări					5
Alte activități					0
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				83	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Nu este cazul
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Nu este cazul

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/ esențiale	• Aplicarea fundamentelor teoriilor sociale si politice în înțelegerea, analizarea si evaluarea organizării activităților de intelligence (spionaj si contraspionaj) în secolul XX. • Utilizarea adecvată în comunicarea profesională a conceptelor de bază din domeniul studiilor de intelligence. • Aplicarea conceptelor de bază în descrierea si explicarea unor evenimente sau procese specifice din ciclul activităților informative în perioada contemporană; • Analiza unor situații date, prin aplicarea unor principii, teorii si metode fundamentale din domeniul relațiilor internaționale si a studiilor de securitate; înțelegerea evoluției instituționale și organizaționale a diferitelor tipuri de agenții de spionaj
Competențe transversale	• Gestionarea informațiilor specifice rezolvării sarcinilor complexe în context (receptarea, transmiterea, prelucrarea, stocarea informațiilor în documente de profil), inclusiv prin utilizarea la nivel avansat a unei limbi de circulație internațională. • Gândire critică, dezvoltarea capacităților de analiză și interpretare în funcție de contexte legale, culturale și organizaționale.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul descrie concepte și funcții ale informațiilor; explică riscuri și contramăsuri; recunoaște limite legale și etice.
Aptitudini	Studentul este capabil să analizeze un scenariu (amenințare–vulnerabilitate–răspuns); identifică indicatori; redactează o sinteză de caz.
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea să folosească un limbaj responsabil; evită senzaționalismul; respectă cadrul normativ și etic.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Să dezvolte abilitățile necesare, în baza epistemelor și teoriilor sociale si politice contemporane, pentru analiza si evaluarea dinamicii activităților de intelligence pe parcursul secolului XX.
7 Obiectivele specifice	• Să utilizeze adecvat conceptele de bază specifice studiilor de securitate; să poată operaționaliza diferitele teorii si episteme la nivelul analizei legate de activitățile de intelligence (colectare, stoare, clasificare, integrare, colaționare, analizare, interpretare, decizie, operaționalizare etc). Să recurgă la descrierea si analiza studiilor de caz prin prelucrarea conținutului documentelor de profil; • Să utilizeze corect limbajul de specialitate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. A doua, cea mai veche, meserie din lume. Specificul activităților de spionaj în lumea modernă	Prelegerea, argumentarea	

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

2. Istoriografia studiilor legate de inteligențe. Concepte și metodologii. Limitele cunoașterii în sfera academică	Prelegerea, explicarea, argumentarea	
3. (pre)Istoria acestor activități până la începutul secolului XX	Prelegerea, analiza, explicarea, argumentarea	
4. Nașterea modernă a serviciilor de spionaj și contraspionaj. Studii de caz: Anglia, Rusia, Germania	Vizionare material video explicarea, argumentarea	
5. Primul Război Mondial și instituționalizarea financiară și organizațională autonomă a agențiilor specializate	Vizionare material video explicarea, argumentarea	
6. După război....transformarea unei profesii, impactul ideologiilor asupra organizațiilor specializate. Studii de caz: CEKA/NKVD/KGB- SD	Vizionare material video prelegere, argumentarea	
7. Al Doilea Război Mondial și schimbarea paradigmei organizaționale a spionajului și contraspionajului	Prelegerea, analiza, explicarea, argumentarea	
8. Noi activități, alte mutațiile revoluționare produse în timpul celei de a doua conflagrații mondiale: COMINT, SIGINT, ciclul activităților specifice	Vizionare material video prelegere, argumentarea	
9. Începutul războiului rece și ideologizarea totală a activităților specifice. Studiu de caz....România 1944-1947(10)	Prelegerea, argumentarea	
10. Extinderea practicilor de spionaj și contraspionaj în războiul rece – schimbări structurale și organizaționale	Prelegerea, argumentarea	
11. Strategie și ideologie. Bond, James Bond....Literatură film și propagandă în războiul rece	Vizionare material video prelegere, argumentarea	
12. Transformarea activităților specifice la sfârșitul războiului rece. Noile tehnologii și noul ciclu de activități specifice	Vizionare material video prelegere, argumentarea	
13. După războiul rece.....democratizare și transformare	Prelegerea, analiza, explicarea, argumentarea	
14. Vulnerabilități și declasificări autorizate și neautorizate – noile istorii ale spionajului și contraspionajului	Prelegerea, analiza, explicarea, argumentarea	

Bibliografie

- Andrew, C., & Gordievski, O. (1994). *KGB: Istoria secretă a operațiunilor sale externe de la Lenin la Gorbaciov (KGB: The inside story of its foreign operations from Lenin to Gorbachev)*. Editura All.
- Andrew, C., & Gordievski, O. (1999). *The Mitrokhin archive: The KGB in Europe and the West*. Allen Lane.
- Basset, R. (2008). *Spionul-șef al lui Hitler: Misterul Wilhelm Canaris*. RAO.
- Frattini, E. (2009a). *Mossad, fabrica de fantome*. Tritonic.
- Frattini, E. (2009b). *Mossad, mânia Israelului*. Tritonic.
- Helm, S. (2014). *Secretele Verei Atkins: Povestea unei românce spion în Al Doilea Război Mondial*. Editura Litera.
- Hynes, J. E., & Klehr, H. (2006). *Early Cold War spies: Espionage trials that shaped American politics*. Cambridge University Press.
- Johnson, L. K. (Ed.). (2007). *Handbook of intelligence studies*. Routledge.
- Paine, L. (1984). *German military intelligence in World War II: The Abwehr*. Stein and Day.
- Raviv, D. (2013). *Spioni contra Armagedonului: Războaiele secrete ale Israelului*. Meteor Publishing.
- Root, N. (2010). *Twentieth century spies*. Summersdale Publishers.
- Shipman, P. (2010). *Mata Hari, femeia fatală*. Editura Nemira.
- Vaughan, H. (2012). *Sleeping with the enemy: Coco Chanel's secret war*. Alfred A. Knopf.
- Wise, D. (1995). *Cea mai înaltă trădare: Cum a vândut Aldrich Ames CIA KGB-ului pentru 4,6 milioane*. Editura Elit Comentator.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Operațiuni, organizații și personaje ale spionajului în secolul XX. Modele de analiză	Dezbateri, analiza, Studiul de caz	
2. Serviciu de spionaj german în perioada interbelică: Abwehr	Munca în echipă, analiza, Studiul de caz, argumentare	
3. Serviciul de spionaj sovietic în perioada interbelică: CEKA/NKVD	Munca în echipă, analiza, Studiul de caz, argumentare	
4. Serviciul de spionaj israelian: Mossad	Munca în echipă, analiza, Studiul de caz, argumentare	
5. Spioane faimoase: Mata Hari	Munca în echipă, analiza, Studiul de caz, argumentare	
6. Spioane faimoase: Vera Atkins	Munca în echipă, analiza, Studiul de caz, argumentare	
7. Cei cinci magnifici de la Cambridge	Studiu de caz – Muncă pe grupe	
8. Spionii atomici: Klaus Fuch și soții Rosenberg	Studiu de caz – Muncă pe grupe	

9. Spionii Războiului Rece (I): Oleg Penkovski și criza rachetelor din Cuba	Analiza, Studiul de caz	
10. Spionii Războiului Rece (II): Aldrich Aimes	Analiza, Studiul de caz	
11. Spionajul în lumea modei: Coco Chanel	Analiza, Studiul de caz	
12. Spionajul în film: realitate versus ficțiune	Vizionare de material video, analiza, dezbateri	
13. Declasificarea arhivelor secrete și revelarea activităților specifice	Prelegerea, analiza, Studiul de caz	
14. Panama Papers/ WikiLeaks / Cazul Snowden / Cambridge Analytica	Vizionare de material video, analiza, dezbateri	

Bibliografie

1. Andrew, C., & Gordievski, O. (1994). *KGB: Istoria secretă a operațiunilor sale externe de la Lenin la Gorbaciov (KGB: The inside story of its foreign operations from Lenin to Gorbachev)*. Editura All.
2. Andrew, C., & Gordievski, O. (1999). *The Mitrokhin archive: The KGB in Europe and the West*. Allen Lane.
3. Basset, R. (2008). *Spionul-șef al lui Hitler: Misterul Wilhelm Canaris*. RAO.
4. Frattini, E. (2009a). *Mossad, fabrica de fantome*. Tritonic.
5. Frattini, E. (2009b). *Mossad, mânia Israelului*. Tritonic.
6. Helm, S. (2014). *Secretele Verei Atkins: Povestea unei românce spion în Al Doilea Război Mondial*. Editura Litera.
7. Hynes, J. E., & Klehr, H. (2006). *Early Cold War spies: Espionage trials that shaped American politics*. Cambridge University Press.
8. Johnson, L. K. (Ed.). (2007). *Handbook of intelligence studies*. Routledge.
9. Paine, L. (1984). *German military intelligence in World War II: The Abwehr*. Stein and Day.
10. Raviv, D. (2013). *Spioni contra Armagedonului: Războaiele secrete ale Israelului*. Meteor Publishing.
11. Root, N. (2010). *Twentieth century spies*. Summersdale Publishers.
12. Shipman, P. (2010). *Mata Hari, femeia fatală*. Editura Nemira.
13. Vaughan, H. (2012). *Sleeping with the enemy: Coco Chanel's secret war*. Alfred A. Knopf.
14. Wise, D. (1995). *Cea mai înaltă trădare: Cum a vândut Aldrich Ames CIA KGB-ului pentru 4,6 milioane*. Editura Elit Comentator.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile, temele și epistemele disciplinei au fost elaborate în concordanță cu fluxul literaturii de specialitate publicate în țară și în străinătate. Tematicile cuprind aspecte relevante, ce fac obiectul preocupărilor instituțiilor de profil sau al unor conferințe științifice internaționale, inclusiv dezbateri în cadrul revistelor de circulație internațională

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Barem - Însușirea informațiilor aferente cursului și bibliografiei obligatorii.	Examen	70%
10.5 Seminar/laborator	Participare la dezbateri, elaborare fișe, referate conform indicațiilor de seminar	Evaluare portofoliu	20%
	Oficiu		10%
10.6 Standard minim de performanță			
• Pentru atingerea standardului minim de performanță studenții trebuie să fie capabili să operaționalizeze și să caracterizeze fazele și instituționalizarea spionajului și contraspijonajului în secolul XX, să stăpânească conceptele de bază (să fie capabili să relaționeze terminologia cu specificul contextelor istorice la care acestea se referă). • Să cunoască foarte bine cel puțin una dintre cărțile din bibliografia obligatorie. • Realizarea corectă și completă a sarcinilor de seminar precum și implicarea activă în dezbaterile tematice			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

Data completării:
07.09.2025

Semnătura titularului de curs

Prof. Univ. Dr. Virgiliu Țîrău

Semnătura titularului de seminar

Prof. Univ. Dr. Virgiliu Țîrău

Data avizării în departament:
29.09.2025

Semnătura directorului de departament

Conf. Univ. Dr. Claudiu Marian

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".